

Pathology of Effect of the Content of Home Show Network Series on the Family: A Content Analysis Based on a Systemic View of the Family

Received: 2020-11-10

Accepted: 2021-02-23

Samira Akbarpoor

Ph.D student in Department of counseling, Faculty of Education and Psychology, University of Isfahan, Isfahan, Iran.

Ali Zadeh Mohamadi

Dr_zadeh@sbu.ac.ir

Associate Professor, Department of psychology, Family Research Institute, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran (Corresponding Author).

Abstract

Communication is essential for all families and since TV audiences are mostly families, the media can play an effective role. Therefore, the present study was conducted to investigate the pathology of home show network series on the family based on a systemic view. The method of this research was content analysis. For this purpose, out of ten home show series between 2017 and 2020, five series were selected: "Dell, Mankan, Asheghaneha, Mamnooe and Kargadan by purposive sampling method. Marital infidelity, violence, triangular love, aristocratic life, secrecy and lies, the mechanism of solving personal and family problems, and the criteria for choosing people to marry are analyzed in these series. The instrument of this research was collected by observing the content of the series by experts in the fields of sociology, clinical psychology, and clinical psychology (Family approach) to record the mentioned cases. In the present analysis, the difference between the number of observed concepts and the expected frequency was investigated by the chi-square test. The results showed that there was no significant difference between the expected frequency and the observed frequency ($p > 0.05$). In other words, the research findings showed that in these series, we see the abundance of marital infidelity, violence, triangular love, aristocratic life, secrecy and lies, negative methods of solving personal and family problems, and not choosing the appropriate criteria for people to marry each other. To study the effect of these concepts in promoting the mental health of the Iranian family, it is necessary to evaluate what changes these series make in the lifestyle of the Iranian family, according to the script and the internal discourse of the films.

Key words: *family, mass media, home show network series*

Introduction

Over the past few years, media experts have emphasized the importance of family in the history of television. Families are the main group of television viewers. They are considered the prototype of television viewers (Pertierra, 2020). According to the representation studies conducted in the field, the mass media is not a mirror that reflects the current conditions but is considered as a behavioral model for the members of society (BaniHashemi & Parviz, 2013). In the same vein, Tabrizi (2019) believes that medialization is a process that can influence the health of families. The present study examined home show series as popular media contents among Iranian families and aimed to know whether the content of home series could lead to any damages to the families

Methodology

The present study employed quantitative content analysis to examine the topic under study. The statistical population of the present research study included all series broadcasted on the home show between 2016 and 2020. Among the 10 series produced during these years, five series were selected through purposive sampling. The data were collected using observation of the content of the series by experts in the fields of sociology, clinical psychology, and clinical psychology in the field of family approach. The experts collaborated with the authors to record family traumas such as infidelity, violence, triangular love, aristocratic life, secrecy, and lies. In addition, the researchers collected data on solving personal and family problems and criteria for selecting individuals for marriage.

The chi-squared test was employed to test the differences between the series. This test emphasized the investigation of significant differences between the observed frequencies and assumed or expected frequencies.

Results and discussion

The present study investigated the difference between the number of observed concepts in five series namely, *Mamnooe*, *Asheghaneha*, *Mankan*, *Kargadan*, and *Dell* in terms of the expected frequency through the chi-square test. Several variables involving infidelity, violence, triangular love, aristocratic life, secrecy and lies, the mechanism of solving personal and family problems, and the criteria for choosing a spouse were analyzed. The

results indicated that there was no significant difference between the expected frequency and the findings for triangular love, aristocratic life, secrecy and lies, the mechanism of solving personal and family problems, and the criteria for choosing a spouse ($p > 0.05$).

In addition to explaining the findings of the variables given in this section, the filmography information of each of the series is also investigated.

Table1.

Filmography information of Home Show Network series

Series Name	Director's name	Year of publication
DELL	Manouchehr Hadi	2019_ 2020
Mankan	Hossein Soheilzadeh	2019_ 2020
Mamnooe	Amir Purkiyan	2018_ 2019
Kargadan	Kiarash Asadzadeh	2019_ 2020
Asheghaneha	Manouchehr Hadi	2016_ 2017

Conclusion

This study aimed to investigate the pathology of five series on the home show network (*Dell*, *Mankan*, *Asheghaneha*, *Mamnooe*, and *Kargadan*) based on a systemic view on family. The results showed that there was no significant difference between the expected frequency and the findings for the variables in the present study ($p > 0.05$). It is argued that these series can gradually lead to the planting of a new lifestyle in which intimacy and empathy decrease among the members of the families. This, in turn, can pave the way for marital infidelity and choosing a partner for marriage based on emotions. The results also showed that there was also a display of individualism, domestic and interpersonal violence lies and mistrust of family members towards each other, and aristocratic lifestyles among families. The characters in these types of series had a troubled, poor, and blurred relationship with their families, which can negatively affect the audience in the long term. The spouses carried out their works individually and there was little interaction between them. There was no face-to-face interpersonal relationship between the couples and there was an individual space instead of the group and emotional space between the couple. These types of series mostly represent violence. In this series, we see many concepts that represent marital infidelity, violence, triangular love, aristocratic life, secrecy, and lies. It is recommended that future research should examine the impact of these concepts and their necessity in promoting family mental

health. Moreover, it suggested that the script and the internal discourse of the films be evaluated by experts. The limitation of the present research was the small number of the sample of this study since broadcasting series in the home show is a new experience. The authors hope that future researchers conduct comprehensive studies on the position and role of the family in these series from different viewpoints.

Acknowledgments

The authors would like to thank all the experts who participated in this study.

Authors' contributions

In conducting this study, the first author reviewed the literature, collected the data, and helped with the statistical analysis, and the second author collaborated in statistical analysis and writing the article.

Funding

The study was conducted at the personal expense of researchers and the authors received no funds for doing the study.

Availability of data and materials

The study used the home show network series. These series are easily accessible to researchers.

Ethics approval and consent to participate

All serials studied are licensed by the Ministry of Culture and Islamic Guidance.

Consent for publication

Researchers are pleased to announce the publication of this article.

Competing interests

This research is not in conflict with personal or organizational interests. The first author is a P.hD student at the University of Isfahan, Iran. The second author is a member of the faculty of the Family Research Institute at Shahid Beheshti University, Tehran, Iran

References

- Banihashemi, M., & Parviz, Gh. (2014). Representation of the family in the tv series (Rahe Tolani) and its comparison with national media policies in the media horizon. *Journal of Lifestyle Studies*, 2(6), 33- 52. [Persian] [[link](#)]
- Pertierra, A. C. (2020). The television families of Mexico and the Philippines: Dynasties caciques in transpacific media cultures. *Journal of Media. Culture & Society*, 42(2), 136-141. [[link](#)]
- Tabrizi, M. (2019). Mediatization of Everyday Life and Family Health. *Journal of New Media Studies*, 5(18), 202-167. [Persian] [[link](#)]

مشاوره و روان‌درمانی خانواده

دوره دهم، شماره دوم (پیاپی ۳۰)، پاییز و زمستان ۱۳۹۹

آسیب‌شناسی اثر درون‌مایه سریال‌های شبکه نمایش خانگی بر خانواده؛ یک تحلیل درون‌مایه مبتنی بر نگاه سیستمی در خانواده

دریافت: ۱۳۹۹-۰۸-۲۰ پذیرش: ۱۳۹۹-۱۲-۰۵

دانشجوی دکتری گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

سمیرا اکبرپور

دانشیار گروه روانشناسی، پژوهشکده خانواده، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

علی زاده‌محمدی

dr_zadeh@sbu.ac.ir

چکیده

برقراری ارتباط برای همه خانواده‌ها ضروری است و از آنجایی که بیشتر مخاطبین تلویزیون خانواده‌ها هستند، وسایل ارتباط جمعی می‌توانند نقش و کارکردهای مؤثری داشته باشند. از این‌رو پژوهش حاضر با هدف بررسی آسیب‌شناسی سریال‌های شبکه نمایش خانگی بر خانواده مبتنی بر نگاه سیستمی انجام شده است. روش این پژوهش تحلیل درون‌مایه بود. بدین منظور از میان ده سریال شبکه نمایش خانگی در میان سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۹ شمار پنج سریال به نام‌های ممنوعه، دل، مانکن، عاشقانه‌ها و کرگدن به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شد. خیانت زناشویی، خشونت، عشق مثلی، زندگی اشرافی، پنهان‌کاری و دروغ، سازوکار حل مشکلات شخصی و خانوادگی و ملاک‌های انتخاب افراد برای ازدواج در این سریال‌ها تحلیل شده است. ابزارهای این پژوهش با به‌کارگیری مشاهده درون‌مایه سریال‌ها از سوی متخصصین رشته‌های جامعه‌شناسی، روانشناسی بالینی و روانشناسی بالینی گرایش خانواده جهت ثبت مصادیق ذکر شده گردآوری شد. در تحلیل حاضر تفاوت میان تعداد مفاهیم مورد مشاهده نسبت به فراوانی مورد انتظار از طریق آزمون خی دو مورد بررسی قرار گرفت. یافته‌ها نشان داد میان فراوانی مورد انتظار و فراوانی مشاهده‌شده تفاوت معنی‌داری وجود نداشت ($p > 0.05$). به عبارتی یافته‌های پژوهش نشان داد در این سریال‌ها شاهد فراوانی خیانت زناشویی، خشونت، عشق مثلی، زندگی اشرافی، پنهان‌کاری و دروغ، روش‌های منفی حل مشکلات شخصی و خانوادگی و عدم انتخاب ملاک‌های مناسب افراد برای ازدواج با یکدیگر هستیم؛ که لازم است در مطالعه‌ای تأثیر این مفاهیم در ارتقا بهداشت روانی خانواده ایرانی با توجه به سناریو و گفتمان درونی فیلم‌ها ارزیابی شود که این سریال‌ها چه تغییری در سبک زندگی خانواده ایرانی ایجاد می‌کنند.

کلیدواژه‌ها: خانواده، رسانه جمعی، سریال‌های نمایش خانگی

مقدمه

خانواده و ازدواج در ابتدا ممکن است مباحث آشنایی به نظر برسند، چراکه خانواده‌ها در همه جوامع وجود دارند (Brown, Mcllwraith & Gonzalez, 2020) و بستر فرهنگ‌سازی در همه جوامع هستند (Mehrabi, 2019). خانواده اولین و مهم‌ترین گروه اجتماعی است که پایه‌های زندگی افراد در آنجا شکل می‌گیرد و فرزندان اولین دانش، مهارت و عادات خود را به دست می‌آورند. از این رو، تربیت در خانواده را نمی‌توان جدا از زمینه اجتماعی آن دانست (Peti & karamatic Brclc, 2014). در میان عوامل اثرگذار بر سلامت روانی انسان‌ها، خانواده نقش بسیار مهمی دارد (Matin & Hayati, 2018). بر همین اساس خانواده یکی از برجسته‌ترین نهادهای اجتماعی هر جامعه‌ای است (Kaveh Farsani, Safi & Bahmani, 2019) و کانون اصلی پرورش است (Matin, Akhvan & Gholami & Ahmadi, 2018). برقراری ارتباط برای همه خانواده‌ها ضروری است (Lopez & Cuarteros, 2020) و از آنجایی که خانواده در قرن ۲۱ که قرن ارتباطات لقب گرفته است در معرض ارتباطات جهانی قرار دارد (Rahmani, Vahida & Esmaili, 2016). وسایل ارتباط جمعی می‌توانند نقش و کارکردهای مؤثری در جامعه داشته باشند (Mousavi & Firooz Rad, 2015). در دنیای مدرن رسانه‌های جمعی به شبکه‌ای از روابط جمعی اطلاق می‌شوند که پیام‌ها را به تعداد زیادی از مخاطبان از اقشار مختلف، به‌طور هم‌زمان انتقال می‌دهد. نمونه‌هایی از رسانه‌های جمعی^۱ شامل: رسانه‌های چاپی (روزنامه‌ها، مجلات و کتاب)، رسانه‌های الکترونیکی (تلویزیون و رادیو) و اخیراً هم اینترنت (Kediehor Williams, Ohikhena, Patrick & Robert, 2020). تلویزیون، رادیو (داخلی و خارجی) و اینترنت در میان وسایل ارتباط جمعی ظرفیت و توان فوق‌العاده‌ای در جهت‌دهی شبکه‌های زندگی دارند و فرد را در انتخاب نوعی از شبکه‌های زندگی (سنسی، مدرن و غیره) کمک می‌کند (Mousavi & Firooz Rad, 2015). پژوهش‌های انجام‌شده در دو دهه اخیر اذعان می‌کنند رسانه‌ها ابزار قدرتمندی در جهت تغییر شبکه زندگی، افکار، فرهنگ، ارزش‌ها و هنجارهای افراد هستند و به دنبال آن می‌توانند بر تعاملات زوجین، فرزندان و روابط اعضای خانواده بر یکدیگر تأثیر بگذارند و سبب سؤ معاشرت، سستی مبانی خانواده، انحرافات در اخلاق و فرهنگ جنسی خانواده شوند (Tabrizi, 2019؛ Fathi & Mehdi-zadeh, 2018؛ Parvin, Khalilzadeh & Nemati AnaraKi & Khatibzadeh, 2016؛ Tavakoli & Shahzani, 2018؛ Jafari, 2017؛ Novichikhina & Romanora, 2019؛ Farjopour, 2016). به همین دلیل پیشرفت ارتباطات در جوامع باعث

1 .mass media

تغییرات بسیاری شده است و به نظر می‌رسد مفهوم رسانه با تغییر گره‌خورده است و مواجهه زیاد با رسانه‌های جمعی در تغییر فکر، ارزش، هویت و علائق فردی و جمعی تأثیرگذار است (Tavakoli & Shahzani, 2018).

Singh & Pandey (2017) در پژوهش خود دریافتند رسانه از هر نوعی که باشد (چاپی و الکترونیکی) بازنمایی از جامعه است. رسانه و جامعه از نزدیک با یکدیگر ارتباط دارند آن‌ها دریافتند تأثیر گسترده رسانه‌ها بر جامعه به راحتی قابل مشاهده است و رسانه‌ها به آموزش، آگاهی مردم از وقایع و سرگرمی عمومی کمک می‌کنند و امروزه رسانه‌ها به صدای جامعه تبدیل شده‌اند. از این رو رسانه‌ها و تأثیر آن‌ها بر نظام ارتباطی میان افراد بحث‌ها و تحقیقات بسیاری را برانگیخته است (Karimian, Parsamehr & Afshani, 2018). به طوری که (2021) Emine & Tunali اذعان نمودند رسانه‌ها طرز تفکر کنونی ما را به نمایش می‌گذارند و نقش بسزایی در شکل‌گیری افکار ما دارند. رسانه همیشه یک ابزار نیست گاه رسانه به گفته مارشال مک لوهان فوق یک ابزار و خود یک پیام است (به نقل از Eslamzadeh, Ismaili & Kazemian, 2017)؛ بنابراین یکی از کارکردهای رسانه‌ها، بازنمایی واقعیت‌های جهان خارج برای مخاطبان است. تصویری که ما به‌مثابه یک مخاطب از پدیده‌های مختلف داریم، در موارد زیادی ناشی از تجربه مواجهه با گزارش‌ها و تصاویری است که به‌وسیله رسانه‌ها ارائه شده است (Alavi, Mehdizadeh & Shakerinezhad, 2020). واقعیت این است که رسانه‌ها با روان و ذهن انسان سروکار دارند تأثیر رسانه گاه به‌صورت تقلید و الگوبرداری در بیشتر مواقع چنان نرم و ناخودآگاه است که کمتر کسی متوجه آن می‌شود (Kashani & Farashi, 2018). اهمیت رسانه‌های گروهی تا حدی است که دانشمندان در تقسیم‌بندی مراحل تاریخی تمدن بشر، آن را لحاظ کرده‌اند. در پارادایم پلورالیسم لیبرال، رسانه‌ها به‌عنوان قدرت چهارم توصیف شده‌اند و مورد توجه قرار می‌گیرند (Demirsoy, Dikener & Karakoc, 2013). صاحب‌نظران رسانه مدت‌هاست که به اهمیت خانواده‌ها در تاریخ تلویزیون توجه می‌کنند. مخاطبان تلویزیون اغلب به‌عنوان خانواده تصور می‌شوند که نمونه اولیه برای مصرف تلویزیون، خانواده‌ها می‌باشند (Pertierra, 2020). از آنجایی که اغلب دانش و شناخت ما از جهان به‌وسیله‌ی رسانه‌ها ایجاد شده و درک ما از واقعیت به‌واسطه روزنامه‌ها، تلویزیون، تبلیغات و فیلم‌های سینمایی شکل می‌گیرد (Hormozizadeh, Salavatian & Ghasemitbar, 2018). بدین جهت ارزش‌های جدید در قالب اشکال نمادین توسط رسانه‌ها به درون خانواده‌ها نفوذ کرده که منجر به تغییر در نظام‌های ارزشی جامعه شده است. رسانه‌ها ضمن شکل‌دهی به بینش و ادراک زنان و مردان، به‌عنوان یک حلقه ارتباطی میان زندگی خصوصی از یک‌طرف و جهان عمومی از سوی دیگر

عمل می‌کنند از این رو اهمیت و جایگاه وسایل ارتباط جمعی به گونه‌ای است که می‌توانند به‌عنوان ابزاری هدایت‌کننده و جهت‌دهنده عمل کنند. این هدایت و جهت‌دهی در وجه منفی و مثبت صورت گیرد (Emami, Hashemianfar & Haghghatian, 2017). در همین راستا در مبانی نظری این پژوهش نظریه کاشت^۱، یادگیری اجتماعی^۲ و نظریه برجسته‌سازی^۳ وجود دارد که هر کدام نشان‌دهنده اثرگذاری رسانه بر مخاطبین خود هستند.

یکی از مهم‌ترین و تأثیرگذارترین نظریه در نقش اجتماعی رسانه، نظریه کاشت است. نظریه کاشت را (جرج گربنر) در دهه ۱۹۶۰ مطرح کرد، طبق نظر او مخاطبان در دریافت پیام‌های رسانه‌ها مانند زمین مستعدی هستند که می‌توان هر چه را خواست در آن‌ها کاشت و پرورش داد؛ بنابراین معنا توسط رسانه‌ها تولید می‌شود و مخاطبان با پذیرش چنین معناهایی به همدیگر نزدیک‌تر می‌شوند. این نظریه معتقد است تأثیرات تلویزیون بر مخاطبان، اندک، تدریجی و غیرمستقیم است، ولی به‌صورت انباشتی و در بلندمدت رخ می‌دهد و به دلیل تکرار دائمی‌اش، نهایتاً به‌عنوان دیدگاه مورد وفاق جامعه پذیرفته می‌شود (McQuail, 2009).

یکی دیگر از نظریه‌های مربوط به آثار اجتماعی رسانه‌ها نظریه بندورا (۱۹۸۶) است که بیشتر رفتارهای آدمی به‌صورت مشاهده رفتار دیگران و از طریق الگوبرداری یاد گرفته می‌شود او به ویژگی مشاهده‌گرها در یادگیری اجتماعی اشاره کرده است، افرادی که اعتمادبه‌نفس پایین دارند، افرادی که برای تقلید کردن از رفتاری تقویت بشوند بیشتر آمادگی دارد که تحت تأثیر الگو قرار بگیرد. ویژگی الگوها نیز بر گرایش افراد به تقلید کردن از آن‌ها تأثیر می‌گذارند. طبق نظر او ما از الگوهایی که شبیه ما هستند تا فردی که با ما تفاوت زیادی دارد بیشتر الگوبرداری می‌کنیم. ویژگی‌های دیگر الگو نظیر سن و جنسیت نیز اثرگذار است. هر چه الگو هم سن ما باشد و هم جنس ما باشد بیشتر سمت او کشیده می‌شویم و مقام و شهرت الگو نیز عوامل مهمی هستند. (Schultz & Schultz, 2017)؛ و در مواردی طبق نظریه برجسته‌سازی رسانه‌ها با برجسته ساختن بعضی از موضوع‌ها و رویدادها، بر آگاهی و اطلاعات مردم تأثیر می‌گذارند. گرچه نمی‌توانند تعیین کنند که مردم (چگونه) بیندیشند، اما می‌توانند تعیین کنند که (درباره چه) بیندیشند (Mehdizadeh, 2018).

- 1.cultivation theory
- 2.agenda setting theory
- 3.social learning theory

اهمیت رسانه‌های جمعی تا آنجاست که افزون بر اطلاعاتی که در اختیار مخاطبان قرار می‌دهند تفسیر و تحلیل‌هایی ارائه می‌دهند که به تدریج بخشی از نظام معرفتی افراد را تشکیل می‌دهند (Harisaj, Oghli, Isajnejad, Qazi, 2012). با توجه به مطالعات بازنمایی صورت گرفته، رسانه‌های جمعی نه به‌عنوان آیین‌های برای بازتاب شرایط موجود در جامعه بلکه به‌عنوان مدل رفتاری برای اعضای جامعه عمل می‌کنند (Banihashemi & Parviz, 2014). از این رو Tabrizi (2019)، دریافت رسانه‌ای شدن فرایندی است که می‌تواند سلامت خانواده را متأثر سازد. رسانه‌ها با نمایش فیلم‌های خشونت‌آمیز می‌توانند موجبات بروز خشونت را فراهم آورده و جهانی خشن، ناامن و پرمخاطره را تکوین بخشند و مطابق با فرضیه حساسیت‌زدایی، تماشای مداوم خشونت از تلویزیون، منجر به کم شدن پاسخ عاطفی به خشونت موجود در صفحه تلویزیون و پذیرش بالاتر خشونت در زندگی واقعی می‌شود (Malmir, Mahmoudian & Riahi, 2017). Ghadami (2012)، دریافت افرادی که برنامه‌های خشونت‌آمیز تلویزیون را بیشتر تماشا می‌کنند، بیشتر از دیگران به خشونت متوسل می‌شوند. Pravin, Baviskar, Labhane & Nikam (2021)، در پژوهش خود دریافتند مشاهده سریال‌های خشونت‌آمیز در تلویزیون منجر به افزایش رفتارهای ضداجتماعی و پرخاشگرانه در بزرگسالان جوان می‌شود. در همین راستا Aqababae & Khadem al-Faqraee (2017)، در پژوهش خود دریافتند خانواده بازنمایی شده در فیلم‌های اخیر ایرانی، خانواده‌های بحران‌زده است و کنش‌های خشونت‌آمیز این بحران را نمایندگی می‌کنند. در سال‌های اخیر خیانت زناشویی افزایش پیدا کرده است که تأثیر و نفوذ زیادی بر نظام‌های اجتماعی می‌گذارد اما هیچ سیستمی بیشتر از خانواده هسته‌ای از آن تأثیر نمی‌پذیرد (Negash & Morgan, 2015). خیانت زناشویی به‌عنوان دردناک‌ترین و زیان‌آورترین حادثه‌ای است که رابطه‌ی صمیمانه زوج‌ها را تخریب ساخته و پیوندهای ایمن زوج‌ها را از هم می‌گسلد، شناخته‌شده است (Dehghani, Aslani, Amanelahi & Rajabi, 2019). خیانت رابطه عاطفی و جنسی فرد، خارج از رابطه اولیه و بدون رضایت شریک دیگر است (Schonian, 2013). طی دهه‌های اخیر، با گسترش فناوری ارتباطات، خیانت زناشویی به اشکال مختلفی به وجود آمده است (Hossieni, Jalali & Kakavand, 2020). بر همین اساس میان استفاده از رسانه‌های نوپدید و خیانت رابطه وجود دارد (Roustaei, Alexopoulos & Taylor, 2019). Zaraati, Pourakbaran & Rajabzadeh (2015)، دریافتند مواجهه زنان با فیلم‌های مربوط به خیانت جنسی در اقدام آنان به خیانت اثرگذار بوده است. Nemati Anaraki & Khatibzade (2016)، دریافتند رسانه‌های دیداری (ماهواره، شبکه جم) با نمایش خیانت و عشق‌های مثلی در تمامی سریال‌هایشان

منجر به الگوگیری و اثرگذاری این سریال‌ها بر خانواده‌های ایرانی شده است. در همین راستا [Jafari, Pirhadi & Bichranloo \(2017\)](#)، نیز در پژوهش خود به وجود عشق مثلی پی بردند که نتایج آن‌ها حاکی از این است که بیش از سی درصد از روایت‌های ازدواج در سینمای ایران، ردپای عشق متداخل یا مثلی فراوان است. منظور از این نوع عشق این است که داستان ازدواج در بستر روابط یک زن و یک مرد صورت‌نگیرد و شخصیت‌های داستان درگیر یک مثلث عشقی میان خود، معشوق یا معشوقه و رقیب باشند ([Nemati AnaraKi & Khatibzadeh, 2016](#))؛ بنابراین مصرف رسانه‌های جهانی می‌تواند زمینه‌ای را فراهم کند که دیدگاه مخاطبان را در خصوص گرایش به روابط فرا زناشویی شکل دهد و مخاطبان در مواجهه با این پیام‌ها متناسب با ویژگی‌های روانی و اجتماعی خود واکنش‌های متفاوتی را نشان می‌دهند ([Abdolmaleki, Azadeh & Ghazinezhad, 2016](#)). ترویج انواع مدهای لباس، چگونگی تعامل و رفتار متقابل شهروندان، طرز حرکات و حرف زدن، شیوه‌ی مصرف و زندگی کردن و ... مواردی است که در عمل اثرات آن از طریق این وسایل تجربه و درک شده است ([Mousavi & Firooz Rad, 2015](#)). بر همین اساس [Karsay, Trekles, Eggerment & Vandenbosch \(2020\)](#)، در پژوهش خود دریافتند رسانه‌ها در میزان رضایت و عدم رضایت نوجوانان بزرگسال از بدنشان اثرگذار هستند. ملاک‌های یک ازدواج موفق، شامل در نظر گرفتن ملاک‌های اخلاقی، ارزشی، اقتصادی، اجتماعی، جنسی و ظاهری است ([Jan bozorgi, 2019](#)). در همین راستا [Fathi & Mokhtarpour \(2014\)](#)، در پژوهش خود به نقش رسانه اذعان کردند که بر نگرش به ازدواج، شیوه همسرگزینی و اوقات فراغت افراد تأثیر می‌گذارد و منجر به شکل‌گیری نگاه جدیدی در سبک زندگی افراد می‌شود. سینمای ایران با خلق کلیشه‌هایی از روابط، شخصیت‌ها و موقعیت‌ها، نقش مهمی در برساخت ذهنی انسان ایرانی به خانواده و روابط خانوادگی دارد و ذهن جامعه‌ی ایرانی را به روابط خانوادگی می‌سازد ([Soltani Gerd faramarzi & Mohammadi, 2013](#))؛ و فاصله‌گیری از نقش‌های سنتی و فردگرایی دلایل این بحران‌اند همسو است رسانه‌ها می‌توانند به صورت پنهان، قالب‌های خاص فرهنگی را در ذهن فرد ایجاد کنند، این قالب‌ها می‌تواند نوعی اقتدار در شکل مردسالاری یا تسلط مرد بر زن و همچنین روابط ناسالم با فرزندان باشد ([Parvin, Khalilzadeh & Farjopour, 2016](#)). از این رو [Ghaffari, Seidi & Rezaei \(2015\)](#)، دریافتند دیدگاه کسانی که مصرف رسانه‌ای بیشتری دارند در مقابل کسانی که مصرف رسانه‌ای کمتری دارند به سبک‌های زندگی نمایش داده‌شده در رسانه‌های دیداری و شنیداری تمایل بیشتری دارند. در کنار دیگر وسایل ارتباط جمعی، رسانه‌های اجتماعی نیز ملزومات لازم را برای

به روزرسانی افراد، برقراری ارتباط و آموزش را فراهم می‌آورند (Lopez & Cuarteros, 2020). در جوامع در حال توسعه، رسانه‌های اجتماعی نقش اساسی در تغییر دیدگاه افراد دارند، همچنین افراد می‌توانند در مورد مسائل شخصی خود بحث کرده، آن‌ها را حل کنند و در مورد جنبه‌های مختلف در رسانه‌های اجتماعی نظر یا نظرات خود را ارائه دهند. از این رو رسانه‌های اجتماعی یکی از مهم‌ترین بخش (قسمت) زندگی روزانه اشخاص است (Chauhan, 2020)؛ اما محور پژوهش حاضر بیشتر سمت تلویزیون است اما نباید از دیگر اشکال رسانه بر خانواده غافل ماند. حال با توجه به مطالب گفته شده پژوهش حاضر سعی بر این دارد به آسیب‌شناسی خانواده در سریال‌های نمایش خانگی بپردازد. نگاهی به آمار پر فروش سریال‌های نمایش خانگی طبق صحبت سرپرست دفتر نمایش خانگی در قالب گفتگویی با رادیو گفتگو در سال ۱۳۹۸ حدود ۲۰۰ میلیارد گردش مالی دارد (Radio Dialogue, 1398). از این رو می‌توان گفت مخاطبین زیادی از همه اقشار مختلف جامعه دارد و همچنین در آمار اخیر ۳۴ درصد از مردم ایران، سریال‌های نمایش خانگی را دنبال می‌کنند (Khorasan newspaper, 2019). از طرفی به دلیل پیشرفت رسانه‌های اجتماعی امکان مشاهده این سریال‌ها از روی گوشی تلفن همراه امکان‌پذیر است، در نتیجه آمار استفاده از این سریال‌ها روز به روز در حال افزایش است. نگاهی به درون‌مایه این سریال‌ها ما را به این نتیجه می‌رساند که میان این سریال‌ها از نظر مضمون و درون‌مایه نقاط اشتراک زیادی وجود دارد. مضامین و محتوایی که خواسته یا ناخواسته امکان دارد باعث انتقال و تغییر ارزش‌های خانوادگی شود و در بلندمدت آثار سوئی بر خانواده و جامعه بگذارد.

با توجه به اهمیت نقش و قدرت رسانه در شکل‌دهی ارزش‌های خانواده پژوهش حاضر سعی در بررسی درون‌مایه این سریال‌ها و آثار آن بر نهاد خانواده دارد. این نقاط اشتراک عبارت‌اند از: خیانت زناشویی^۱، عشق مثلثی^۲، زندگی اشرافی^۳، سازوکار حل مشکلات شخصی و خانوادگی^۴، دروغ و پنهان‌کاری^۵، خشونت^۶ و ملاک‌های انتخاب افراد برای ازدواج^۷؛ پژوهش حاضر سعی در بررسی تمام این موارد دارد.

1. marital infidelity
2. triangular love
3. aristocratic life
4. the mechanism for Solving personal and family problems
5. secrecy and lies
6. violence
7. the criteria for selecting individuals for marriage

حال سؤالی که این پژوهش درصدد پاسخ دادن به آن است این است که با توجه به اینکه سریال‌های نمایش خانگی به‌عنوان یک رسانه پرجاذبه در میان خانواده‌های ایرانی هستند، آیا رابطه‌ای میان درون‌مایه سریال‌های نمایش خانگی در میان سال‌های ۹۵ تا ۹۹ با موضوعات فوق‌الذکر وجود دارد؟

روش

روشی که بیشتر در مطالعه‌ی وسایل ارتباط‌جمعی به کار می‌رود، تحلیل درون‌مایه است. این روش فرصتی را فراهم می‌آورد که محقق نظام‌مندانه مدارک را مطالعه کند و با شمارش آیتم‌های خاصی در قالب مقوله‌های تعریف‌شده، مشاهدات خود را در مورد تحلیل درون‌مایه ارتباط‌جمعی نظام‌مند سازند. این پژوهش به روش تحلیل درون‌مایه کمی انجام گرفته است از این رو ((شمردن در درون فیلم‌ها)) معنا پیدا می‌کند؛ به عبارت دیگر در این پژوهش فیلم‌ها به‌عنوان سند موردبررسی قرار می‌گیرند، از این رو مورد استفاده برای مطالعه فیلم‌ها، تحلیل درون‌مایه کمی است. در تحلیل درون‌مایه نخستین گام برای جمع‌آوری داده‌ها، ابتدا ساخت مقوله‌ها، انتخاب واحد درون‌مایه و شمارش واحد محتواست. مهم‌ترین بخش تحلیل درون‌مایه، گزینش و تعریف مقوله‌ها یا فضایی است که واحدهای درون‌مایه باید در آن طبقه‌بندی شوند. پس از انتخاب مقوله‌های اصلی و فرعی به‌منظور شمارش و ثبت مقوله‌ها، کدگذاری در برگه کدگذاری انجام می‌شود. برای کدگذاری باید از قواعد شمارشی استفاده کرد (Ghasemi, Kashkar, Rasekh, & Karami, 2018)؛ که در این پژوهش کدگذاری بر اساس شمارش فراوانی تکرار یک مورد درج‌های مختلف نمونه بود. متغیرهای تحقیق در جهت موضوع تحقیق مشخص می‌شود. واحدهای تحلیل باید مقوله‌های تحلیل یا همان متغیرهای تحقیق باشند. دستورالعمل کدگذاری، شامل تعاریف عملی متغیرهاست و باید با تعاریف نظری مورد اشاره همخوان باشد. واحد تحلیل در پژوهش پیش‌رو ((واحد فحوا)) است؛ لذا بزرگ‌ترین واحد قابل تصور (کل سریال) برای اختصاص به رده‌های متغیرها را به وجود آورده است. جامعه آماری در این پژوهش شامل تمام سریال‌های نمایش خانگی از سال ۱۳۹۵ _ ۱۳۹۹ است که از میان تعداد ۱۰ سریال ساخته‌شده در میان این سال‌ها، تعداد ۵ سریال به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. با مشاهده سریال‌های نمایش خانگی در میان سال‌های ذکرشده، سریال‌های ممنوعه، عاشقانه‌ها، دل، مانکن و کرگدن که بیشترین قرابت را موضوع پژوهش داشتند انتخاب شدند.

ابزارها

داده‌ها با استفاده از مشاهده درون‌مایه سریال‌ها از جانب متخصصین رشته‌های جامعه‌شناسی، روانشناسی بالینی و روانشناسی بالینی گرایش خانواده جهت ثبت مصادیق آسیب‌های خانواده اعم از خیانت زناشویی، خشونت، عشق مثلی، زندگی اشرافی، پنهان کاری و دروغ، سازوکار حل مشکلات شخصی و خانوادگی و ملاک‌های انتخاب افراد برای ازدواج گردآوری شد. به‌منظور ارزیابی روایی این پژوهش لازم بود محققین برای استنباط معتبر از شناخت کافی برخوردار می‌بودند چراکه اگر فرد اطلاعات مناسب درباره درون‌مایه و واحدهای تحلیل نداشته باشد، احتمال خطای استنباط افزایش می‌یابد. برای تضمین اینکه کدگذاران به یک نحو واحدهای تحلیل را شناسایی و در برگه کدگذاری، کد مناسب را وارد کنند، ضروری است قواعد و تعاریف خاص در قالب دستورالعمل یا راهنمای کدگذاری ارائه شود. منظور ارزیابی پایایی کدگذاری حداقل باید دو محقق مختلف اقدام به کدگذاری همان درون‌مایه کنند. هدف از این روش، غلبه بر سوگیری احتمالی ناشی از نظرات یک نفر است (Ghasemi, Kashkar, Rasekh, & Karami, 2018). در همین راستا در این پژوهش از چند نفر متخصص درخواست شد که به‌طور مستقل کدگذاری کنند و در نتیجه کدها مورد توافق کدگذاران قرار گرفت.

شیوه‌ی اجرای پژوهش

ابتدا پژوهشگران با مراجعه به رسانه‌های معتبر لیست سریال‌های نمایش خانگی ساخته‌شده در میان سال‌های ۱۳۹۵-۱۳۹۹ را دریافت کردند و از میان ده سریال ساخته‌شده مواردی که مضمونی متناسب با موضوع پژوهش، یعنی خانواده داشتند انتخاب شدند و شایان‌ذکر است پژوهشگران به پوشش دادن تمام متغیرهای پژوهش با تأکید بر خانواده برای انتخاب فیلم‌ها دقت لازم را انجام داده‌اند. پس از انتخاب سریال‌های موردنظر پژوهشگران مطالعه حاضر به همراه متخصصین رشته‌های جامعه‌شناسی، روانشناسی بالینی و روانشناسی بالینی گرایش خانواده، دستورالعمل کدگذاری که شامل تعاریف عملی متغیرهاست و سپس شمارش فراوانی متغیرهای پژوهش بود را طراحی و اجرا کردند. لازم به ذکر است فرایند کدگذاری سریال‌های موردبررسی چندین ماه به طول انجامید؛ و همچنین در جهت سنجش دقیق روایی و پایایی سریال‌های موردنظر دستورالعمل کدگذاری مناسب کسانی که قرار بود کدگذاری را انجام دهند نوشته شد و آموزش‌های لازم به آن‌ها داده شد. درنهایت برای سنجش سریال‌ها از آزمون‌های دو استفاده شد. این آزمون به بررسی معنی‌داری اختلاف میان فراوانی‌های مشاهده‌شده با فراوانی‌های

فرضی یا مورد انتظار تأکید دارد. اگر نتیجه‌ی آزمون خی دو محاسبه شده در سطح رایج ۰/۰۵ از خی دو ((جدول معیار)) بزرگ تر باشد، رابطه معنی دار، واقعی و قابل تعمیم به کل جامعه است؛ و داده‌ها با نرم افزار SPSS 22 مورد تحلیل و بررسی قرار گرفتند.

یافته‌ها

در تحلیل حاضر تفاوت میان تعداد مفاهیم مورد مشاهده شده در پنج سریال شبکه خانگی ممنوعه، عاشقانه‌ها، مانکن، کرگدن و دل نسبت به فراوانی مورد انتظار از طریق آزمون خی دو مورد بررسی قرار گرفت. در ادامه اطلاعات فیلم‌شناختی و جداول توصیفی و استنباطی هریک از مفاهیم مورد بررسی گزارش شده است. در ابتدا لازم است به بررسی اطلاعات فیلم‌شناختی هر یک از سریال‌های مورد بررسی اشاره کرد.

جدول ۱.

اطلاعات فیلم‌شناختی سریال‌های شبکه نمایش خانگی

نام سریال	نام کارگردان	نام نویسنده	نام تهیه کننده	سال انتشار	تعداد قسمت‌ها
دل	منوچهر هادی	بابک کایدان / میثم کایدان	جواد فرحانی	۹۸_۹۹	۴۰
مانکن	حسین سهیلی زاده	بابک کایدان	ایرج محمدی	۹۸_۹۹	۲۶
کرگدن	کیارش اسدی زاده	علی اصغری / مهرداد کوروش نیا	صادق یاری	۹۸_۹۹	۲۶
ممنوعه	امیر پورکیان	علی اصغری / مهرداد کوروش نیا	علی اکبر قائمی نجفی	۹۷_۹۸	۳۰
عاشقانه‌ها	منوچهر هادی	علیرضا کاظمی پور / سعید جلالی	مهدی گلستانه	۹۶_۹۹	۱۷

تمام سریال‌های ذکر شده در زمان پخش خود از استقبال طیف گسترده‌ای از مخاطبین برخوردار بودند. در این قسمت طبق خبرگزاری‌های رسمی به تفکیک به بررسی این آمار می‌پردازیم:

سریال دل: سریال چهل قسمتی دل، در ۷۲ ساعت ابتدایی انتشار در نمایش خانگی رکورد تماشای آنلاین را شکست داد؛ و با ثبت ۱۳ میلیون و ۴۴۰ هزار دقیقه توانست به پرمخاطب‌ترین سریال شبکه نمایش خانگی در سه روز اول انتشار تبدیل شود (vigiato.net, 2019).

سریال مانکن: در میان سریال‌هایی که سال ۱۳۹۸ توزیع شدند، به استناد آمار فیلیمو، سریال «مانکن» به کارگردانی حسین سهیلی زاده، موفق شد با میانگین ۲۵ میلیون و ۱۳۰ هزار دقیقه تماشا برای هر قسمت، در

نمایش خانگی رکورد بزند و رکورد قبلی را که متعلق به «هیولا» کاری از مهران مدیری بود، آن هم با اختلاف ۸ میلیون دقیقه تماشا بشکند (Eghtesadonline, 2020).

سریال ممنوعه: سریال ممنوعه به کارگردانی امیرپورکیان نیز در زمان انتشار و نشر آن در میان مخاطبین از اقبال عمومی قابل توجهی برخوردار شد و پرفروش ترین سریال نمایش خانگی شد (Namnak, 2018).

سریال کرگدن: سریال کرگدن با سبکی متفاوت در شبکه نمایش خانگی ظاهر شد. این سریال توانست در مرجع ارزش گذاری سینما و تلویزیون یعنی منظوم نمره ۶٫۹ از ۱۰ را از سوی مردم به دست بیاورد که نشان می دهد عموم مردم از این سریال استقبال کردند و مخاطبین خاص خودش را دارا به همراه داشت (Manzom, 2019).

سریال عاشقانه ها: این سریال توانست با سوپرستارهای حال حاضر سینمای ایران مخاطبین بی شماری را با ملودرامی عاشقانه در فضایی خوش آب و رنگ با خود همراه کند (Namnak, 2017).

علاوه بر توضیح و شرح اطلاعات فیلم شناختی سریال های مورد نظر در این قسمت به بررسی و شرح یافته های متغیرهای ذکر شده در هر یک از سریال های مورد بررسی می پردازیم. در ابتدا لازم است به تعداد خانواده های اصلی در هر یک از سریال های مورد بررسی اشاره کرد؛ اطلاعات حاصل از این متغیر در جدول شماره ۲، نمایش داده شده است.

جدول ۲.

فراوانی مورد مشاهده و مورد انتظار «تعداد خانواده های اصلی موجود در سریال» موجود در سریال های شبکه خانگی

متغیر	سریال	فراوانی مشاهده شده	فراوانی مورد انتظار	آزمون خی دو	سطح معنی داری
تعداد خانواده های اصلی موجود در سریال	ممنوعه	۴	۳/۶	۱/۴۴۴	۰/۸۳۶
	عاشقانه ها	۴	۳/۶		
	مانکن	۳	۳/۶		
	کرگدن	۵	۳/۶		
	دل	۲	۳/۶		

در جدول (۲)، فراوانی مورد مشاهده و انتظار تعداد خانواده‌های موجود در سریال‌های شبکه خانگی گزارش شده است. با توجه به نتایج جدول (۲)، چون χ^2 دو محاسبه شده (۱,۴۴۴) در مورد متغیر مزبور از ارزش بحرانی آن (با درجه آزادی ۳ و سطح معنی داری $p > 0.05$) کوچک تر است پس فرض صفر تأیید می شود.

جدول ۳.

فراوانی مورد مشاهده و مورد انتظار «خیانت عاطفی» در سریال‌های شبکه خانگی

متغیر	سریال	فراوانی مشاهده شده	فراوانی مورد انتظار	آزمون χ^2 دو	سطح معنی داری
خیانت عاطفی	ممنوعه	۳	۲/۰	۱	۰/۹۱
	عاشقانه‌ها	۲	۲/۰		
	مانکن	۲	۲/۰		
	کرگدن	۱	۲/۰		
	دل	۲	۲/۰		
فراوانی مورد مشاهده و مورد انتظار «خیانت جنسی» در سریال‌های شبکه خانگی					
متغیر	سریال	فراوانی مشاهده شده	فراوانی مورد انتظار	آزمون χ^2 دو	سطح معنی داری
خیانت جنسی	ممنوعه	۱	۱/۰	۰	۱
	عاشقانه‌ها	۱	۱/۰		
	مانکن	۱	۱/۰		
	دل	۱	۱/۰		
فراوانی مورد مشاهده و مورد انتظار «عشق مثلی» در سریال‌های شبکه خانگی					
متغیر	سریال	فراوانی مشاهده شده	فراوانی مورد انتظار	آزمون χ^2 دو	سطح معنی داری
روابط مثلی	ممنوعه	۳	۲/۸	۸,۸۵	۰/۰۶۵
	عاشقانه‌ها	۱	۲/۸		
	مانکن	۱	۲/۸		
	کرگدن	۲	۲/۸		
	دل	۷	۲/۸		

در جدول (۳)، فراوانی مورد مشاهده و انتظار «خیانت عاطفی و جنسی» و عشق مثلی در سریال‌های شبکه خانگی گزارش شده است که به تفکیک به بررسی هر کدام از آن‌ها می پردازیم.

با توجه به نتایج جدول (۳)، چون χ^2 دو محاسبه شده (۱) در مورد متغیر مزبور از ارزش بحرانی آن (با درجه آزادی ۳ و سطح معنی داری $p > 0.05$) کوچک تر است پس فرض صفر تأیید می شود.

در جدول (۳)، فراوانی مورد مشاهده و انتظار «خیانت جنسی» در سریال های شبکه خانگی گزارش شده است. با توجه به نتایج جدول (۳)، چون χ^2 دو محاسبه شده (0) در مورد متغیر مزبور از ارزش بحرانی آن (با درجه آزادی ۳ و سطح معنی داری $p > 0.05$) کوچک تر است پس فرض صفر تأیید می شود.

همچنین در جدول (۳)، فراوانی مورد مشاهده و انتظار «عشق مثلی» در سریال های شبکه خانگی گزارش شده است. با توجه به نتایج جدول (۳)، چون χ^2 دو محاسبه شده (۸,۸۵) در مورد متغیر مزبور از ارزش بحرانی آن (با درجه آزادی ۳ و سطح معنی داری $p > 0.05$) کوچک تر است پس فرض صفر تأیید می شود.

در جدول (۴)، فراوانی مورد مشاهده و انتظار «خشونت زوجین و بین فردی» در سریال های شبکه خانگی گزارش شده است.

جدول ۴.

فراوانی مورد مشاهده و مورد انتظار «خشونت زوجین» در سریال های شبکه خانگی

متغیر	سریال	فراوانی مشاهده شده	فراوانی مورد انتظار	آزمون χ^2 دو	سطح معنی داری
خشونت زوجین	ممنوعه	۲	۲/۰	۰	۱
	عاشقانه ها	۲	۲/۰		
	مانکن	۲	۲/۰		
	دل	۱	۲/۰		
<u>فراوانی مورد مشاهده و مورد انتظار «خشونت میان فردی» در سریال های شبکه خانگی</u>					
متغیر	سریال	فراوانی مشاهده شده	فراوانی مورد انتظار	آزمون χ^2 دو	سطح معنی داری
خشونت میان فردی	ممنوعه	۱۱	۶/۴	۴/۵۶۳	۰/۳۳۵
	عاشقانه ها	۴	۶/۴		
	مانکن	۶	۶/۴		
	کرگدن	۶	۶/۴		
	دل	۵	۶/۴		

با توجه به نتایج جدول (۴)، در خصوص خشونت زوجین چون χ^2 دو محاسبه شده (۰) در مورد متغیر مزبور از ارزش بحرانی آن (با درجه آزادی ۳ و سطح معنی داری $p > 0.05$) کوچک تر است پس فرض صفر تأیید می شود.

در جدول (۴)، فراوانی مورد مشاهده و انتظار «خشونت میان فردی» در سریال‌های شبکه خانگی گزارش شده است. با توجه به نتایج جدول (۴) چون χ^2 دو محاسبه شده (4.56) در مورد متغیر مزبور از ارزش بحرانی آن (با درجه آزادی ۳ و سطح معنی‌داری $p > 0.05$) کوچک‌تر است پس فرض صفر تأیید می‌شود.

جدول ۵.

فراوانی مورد مشاهده و مورد انتظار «روش‌های منفی حل مسئله» در سریال‌های شبکه خانگی

متغیر	سریال	فراوانی مشاهده شده	فراوانی مورد انتظار	آزمون χ^2 دو	سطح معنی‌داری
روش‌های منفی حل مسئله	ممنوعه	۱۱	۷/۲	۴/۵۵	۰/۳۳۶
	عاشقانه‌ها	۴	۷/۲		
	مانکن	۹	۷/۲		
	کرگدن	۷	۷/۲		
	دل	۵	۷/۲		

در جدول (۵)، فراوانی مورد مشاهده و انتظار «روش‌های منفی حل مسئله» در سریال‌های شبکه خانگی گزارش شده است. با توجه به نتایج جدول (۵)، چون χ^2 دو محاسبه شده (۴,۵۵) در مورد متغیر مزبور از ارزش بحرانی آن (با درجه آزادی ۳ و سطح معنی‌داری $p > 0.05$) کوچک‌تر است پس فرض صفر تأیید می‌شود.

جدول ۶.

فراوانی مورد مشاهده و مورد انتظار «پنهان کاری و دروغ» در سریال‌های شبکه خانگی

متغیر	سریال	فراوانی مشاهده شده	فراوانی مورد انتظار	آزمون χ^2 دو	سطح معنی‌داری
پنهان کاری و دروغ	ممنوعه	۶	۵/۰	۰,۴	۰,۹۸۲
	عاشقانه‌ها	۴	۵/۰		
	مانکن	۵	۵/۰		
	کرگدن	۵	۵/۰		
	دل	۵	۵/۰		

در جدول (۶)، فراوانی مورد مشاهده و انتظار «پنهان کاری و دروغ» در سریال های شبکه خانگی گزارش شده است. با توجه به نتایج جدول (۶)، چون χ^2 دو محاسبه شده (۰,۴) در مورد متغیر مزبور از ارزش بحرانی آن (با درجه آزادی ۳ و سطح معنی داری $p > 0.05$) کوچک تر است پس فرض صفر تأیید می شود.

جدول ۷.

فراوانی مورد مشاهده و مورد انتظار «ملاک های انتخاب افراد برای ازدواج» در سریال های شبکه خانگی

متغیر	سریال	فراوانی مشاهده شده	فراوانی مورد انتظار	آزمون χ^2 دو	سطح معنی داری
ملاک های انتخاب افراد برای ازدواج	ممنوعه	۴	۳,۸	۰,۲۱۱	۰,۹۹۵
	مانکن	۴	۳,۸		
	کرگدن	۴	۳,۸		
	دل	۴	۳,۸		
	عاشقانه ها	۳	۳,۸		

در جدول (۷)، فراوانی مورد مشاهده و انتظار «ملاک افراد برای ازدواج» در سریال های شبکه خانگی گزارش شده است. با توجه به نتایج جدول (۷)، چون χ^2 دو محاسبه شده (۰,۲۱۱) در مورد متغیر مزبور از ارزش بحرانی آن (با درجه آزادی ۳ و سطح معنی داری $p > 0.05$) کوچک تر است پس فرض صفر تأیید می شود.

جدول ۸.

فراوانی مورد مشاهده و مورد انتظار «زندگی اشرافی» در سریال های شبکه خانگی

متغیر	سریال	فراوانی مشاهده شده	فراوانی مورد انتظار	آزمون χ^2 دو	سطح معنی داری
زندگی اشرافی	ممنوعه	۲	۴/۰	۲/۵	۰/۴۷۵
	عاشقانه ها	۳	۴/۰		
	مانکن	۵	۴/۰		
	دل	۶	۴/۰		

در جدول (۸)، فراوانی مورد مشاهده و انتظار «زندگی اشرافی» در سریال‌های شبکه نمایش خانگی گزارش شده است. با توجه به نتایج جدول (۸)، چون χ^2 دو محاسبه شده (۲,۵) در مورد متغیر مزبور از ارزش بحرانی آن (با درجه آزادی ۳ و سطح معنی داری $p > 0.05$) کوچک‌تر است پس فرض صفر تأیید می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج تحلیل درون‌مایه با توجه به تکرار فراوانی‌های هر متغیر به صورت جدا در فیلم‌های مورد بررسی است. از این رو این نتایج با توجه به میانگین تعداد خانواده‌های اصلی در سریال‌ها در بخش یافته‌ها همخوانی دارد. به این معنا که در یک سریال چهار خانواده اصلی داریم و سه خانواده اصلی درگیر خیانت هستند که این نسبت برای تمام متغیرهای پژوهش متناسب است. از این رو تحلیل درون‌مایه سریال‌های نمایش خانگی میان سال‌های ۱۳۹۵-۱۳۹۹ نتایج تحلیل ذیل را به دست می‌دهد:

یافته‌های پژوهش در رابطه با خیانت زناشویی نشان می‌دهد در تمام فیلم‌های مورد بررسی خیانت عاطفی و جنسی وجود داشت. در این فیلم‌ها به کرات شاهد روایت‌هایی از ماجراهای خیانت آشکار و پنهان همسران به یکدیگر بر مبنای نیازهای عاطفی و جنسی، روابطی در جهت تحریک حس حسادت همسران و تجاوز هستیم. در این سریال‌ها زوجین به صورت رقیب یکدیگر نمایش داده می‌شوند و نسبت به هم وفاداری، تعهد و پابندی ندارند. در چنین سریال‌هایی، آرامش، نظم و بهداشت روانی جایی ندارد. از طرفی تأکید بیش از اندازه بر این مقوله باعث جذب بیشتر مخاطب می‌گردد. این مطلب با پژوهش‌های Alexopoulos & Taylor (2019) که دریافتند مواجهه زنان با فیلم‌های مربوط به خیانت جنسی در اقدام آنان به خیانت اثرگذار بوده است همسو است. همچنین با مطالعه Nemati Anaraki & Khatibzadeh (2016) که آن‌ها نیز دریافتند رسانه‌های دیداری (ماهواره، شبکه جم) با نمایش خیانت و عشق‌های مثلثی در تمامی سریال‌هایشان منجر به الگوگیری و اثرگذاری این سریال‌ها بر خانواده‌های ایرانی شده است نیز همسو و همخوانی دارد. خیانت در این گونه فیلم‌ها و توجیهات افراد برای خیانتشان باعث عادی‌سازی خیانت می‌شود. استفاده از جملاتی نظیر ((چون با طرف مقابل رابطه عاطفی ندارم))، ((چند سال قهریم))، ((ازدواجمون صرفاً کاری بود))، ((رابطه‌ای بود که داشتم کنترل می‌کردم و بعد جدا بشیم))، ((چون مطمئنم بیستون عشقی نیست قبول کردم با شوهرت باشم)) و امثالهم باعث عادی‌سازی خیانت می‌شوند و در درازمدت این گونه توجیهات در جامعه عادی می‌شود و مخاطبان هم در زندگی واقعی خود به دنبال

درمان و راهکار رابطه خود بر نمی آید و خیانت را به عنوان تنها راه ممکن ادامه می دهند. رسالت فیلم به نمایش گذاشتن آسیب های زندگی خانوادگی و جمعی است اما در چارچوب و کنش قابل باور موضوع، باید صورت گیرد. بازیگرانی که برای نقش فرد خیانت کننده و نفر سوم انتخاب می کنند، اغلب از سوپرستارهای حال حاضر سینمای ایران هستند و چون این بازیگران در میان افراد محبوبیت دارند باعث نمی شود عمل بد این افراد را طبق نظریه بندورا مورد تقبیح قرار دهیم، بر طبق این نظریه بیشتر رفتارهای آدمی به صورت مشاهده رفتار دیگران و از طریق الگوبرداری یاد گرفته می شود و مقام و شهرت الگو نیز عوامل مهمی در جهت الگوبرداری از آن ها در زندگی واقعی است. عمل خیانت در این گونه فیلم ها توسط افراد جوان در محدوده سنی ۲۰_۴۰ سال صورت می گیرد و از آنجایی که مخاطبان این گونه سریال ها افراد جوان به همراه خانواده هایشان هستند، لازم است تأثیر این الگوها را بر نظم و ثبات خانواده مورد ارزیابی قرار گیرد.

خشونت: بیشتر صحنه های بازنمایی شده از روابط اعضای خانواده و روابط میان فردی افراد در بیرون از خانواده در سریال های بررسی شده خشونت آمیز است. اعزازی (۱۳۸۳)، چهار خشونت را برمی شمارد که عبارت اند از: خشونت بدنی، خشونت روانی، خشونت اقتصادی و خشونت اجتماعی (به نقل از Malmir, 2017). خشونت بدنی و خشونت روانی، به اشکال مختلف در این سریال ها نمایان بود. Megargee & Hokanson (1990) محققان حوزه خشونت و پرخاشگری معتقدند که خشونت آن گونه که در افکار عمومی تصور می شود، فقط محدود به خشونت و تعرضات فیزیکی و بدنی نیست. خشونت لایه های گسترده تری از رفتارهای انسانی را در برمی گیرد، از جمله لایه های زیرین خشونت، پرخاشگری کلامی است به نقل از (Abdollahi Nejad & Majlesi, 2018). امروزه اگرچه به دلایل فرهنگی، خشونت فیزیکی کمتر از گذشته به چشم می خورد اما خشونت های روانی _ کلامی همواره در ساختار فرهنگی جامعه پنهان مانده است و قربانیان زیادی می گیرد (Karimi, 2009). بی توجهی کردن، انجام به کاری غیر دلخواه، فریاد زدن، تهدید کردن، آزار دادن، انتقام گرفتن و فحش و ناسزا گفتن از جمله خشونت های اعمال شده در رابطه با زوجین بود و کتک کاری و شورش در شهر، به همراه داشتن سلاح سرد، تجاوز و قتل، زندانی کردن، طرد کردن، فریاد زدن، فحش و ناسزا گفتن، از خشونت های میان فردی افراد در فیلم است. برخلاف خشونت صمیمیت میان زوجین و فرزندان و همچنین روابط بین فردی افراد بسیار اندک بود. یکی از ویژگی هایی که می تواند تبیین کننده کم رنگی صمیمیت باشد، بالا

بودن فردگرایی در شخصیت‌های مطالعه شده است. شاخص‌هایی همچون خوداتکایی، رقابت، فاصله عاطفی، احساس دوری از گروه، لذت طلبی، خلاقیت و پذیرش نافرمانی در فیلم‌های موردبررسی وجود داشت. استفاده از جملاتی نظیر «تیزی میزی آماده بود اگر می‌خواست کاری کنه، آماده بودیم»، «(موقع خشونت مصرف مواد مخدر)، «(غیرت نشان دادن با صدای بلند)، «(سگ ارزشش از تو بیشتر)، «(اگر از مادرم عذرخواهی نکنی میام سراغت)، «(هفتاد تالانت پیدا کردم، بریزیم در خونش)، «(چون آدم بدی بود، من اونو کشتم)، «(کار بدی که نکردی از روی دوست داشتن بهش تجاوز کردی نه هوی و هوس)» و امثالهم باعث توجه و ترویج خشونت می‌شود. نتایج این بخش با پژوهش [Aqababae & Khadem al-Faqraee \(2017\)](#)، در رابطه با اینکه خانواده بازنمایی شده در فیلم‌های اخیر ایرانی، خانواده‌های بحران‌زده است و کنش‌های خشونت‌آمیز این بحران را نمایندگی می‌کنند و فاصله‌گیری از نقش‌های سنتی و فردگرایی دلایل این بحران‌اند همسو است و همچنین با پژوهش [Pravin, Baviskar, Labhane & Nikam \(2021\)](#) که در پژوهش خود دریافتند مشاهده سریال‌های خشونت‌آمیز در تلویزیون منجر به افزایش رفتارهای ضداجتماعی و پرخاشگرانه در بزرگسالان جوان می‌شود همسو و همخوان است. طبق نظریه برانگیختگی تاننوم، مواجهه با خشونت رسانه پرخاشگری را افزایش می‌دهد زیرا تحریک یا برانگیختگی مشاهده‌کنندگان را فزونی می‌بخشد و مطابق با نظریه ذهنیت‌مداری اگر میزان مشاهده‌ی صحنه‌های خشونت‌آمیز در زندگی روزمره زیاد باشد، این ذهنیت در افراد پیدا می‌شود که خشونت، پدیده‌ای طبیعی و جزء معمولی جامعه‌ی معاصر است.

سازوکار حل مشکلات شخصی و خانوادگی: در فیلم‌های موردبررسی افراد در موقعیت مشکل، مسائل و خواسته‌های خود را با دعوا، دادوبیداد، گروگان‌گیری، قتل، انتقام گرفتن، تحقیر کردن حل می‌کردند و کمتر اتفاق می‌افتاد افراد از روش حل مسئله استفاده کنند. مخصوصاً شخصیت‌های اصلی فیلم که زوجین جوان و یا جوانان حاضر در فیلم‌ها بودند. بر اساس شخصیت، احساسات، خلق‌وخو و باورها، افراد در مواجهه با مشاخره اختلاف‌ها به پنج روش دست می‌زنند: روش اجتناب یا گریز، روش رقابتی یا تدافعی، روش تطابقی یا سازشکارانه، روش سازگارانه و روش همکارانه یا دوستانه دست می‌زنند ([Azar & Sadatian, 2016](#)). شخصیت‌های بازنمایی شده در فیلم‌های موردبررسی کمتر از روش، اصول و فن برقراری ارتباط (گفت‌وشنود)، درک کردن

طرف مقابل (همدلی)، احترام گذاشتن به همدیگر و عدم به کارگیری جملات تحقیرآمیز در فیلم های موردبررسی بسیار اندک وجود داشت.

ملاک های انتخاب افراد برای ازدواج: در فیلم های موردبررسی افراد طرف مقابل خود را بیشتر از ملاک های ظاهری و فانتزی و صرفاً عشق و علاقه بدون هیچ گونه منطقی انتخاب می کردند. استفاده از جملاتی نظیر ((دوست داشتن حلال مشکلات است))، ((غیرقابل پیش بینی))، ((هر دو ناپدری داریم))، ((باهاش حوصلم سرنمیره))، ((برای اینکه برای بچه خودم مادری نکردم، پیام با این ازدواج کنم و براش مادری کنم))، ((به خاطر ظاهرش)) و امثالهم، ملاک های انتخاب افراد برای ازدواج در فیلم های موردبررسی بود. شیوه آشنایی افراد بیش از هر چیز ناشی از فانتزی های جوانانه و اتفاق های ناگهانی رخ می داد؛ و یا ازدواج برای گرفتن انتقام و به دست آوردن پول بیشتر صورت می گرفت؛ و امر ازدواج بیش از اینکه، رسمی و جدی و یکی از مهم ترین تصمیمات افراد در نظر گرفته شود واقعییتی اتفاقی و تفریحی جلوه می کند. اهداف ازدواج در خدمت خود ازدواج نیست بلکه برای حل مشکلات و یا رهایی از بحران ها صورت می گیرد. در همین راستا این نتایج با پژوهش Jafari, Pirhadi & Bichranloo (2017)، همسو است. آن ها در پژوهش خود با تحلیل ۱۱۶ فیلم دریافتند، مؤلفه های آیینی ازدواج مثل خواستگاری رسمی، بله برون، مشاوره های خانوادگی قبل از ازدواج، مهریه، آشنا شدن خانواده های طرفین قبل از ازدواج، خرید عقد و عروسی از این دست در قاب سینمای ایران محقق است و ازدواج، تقریباً لخت از آیین و تشریفات سنتی برگزار می گردد که نتایج این پژوهش همسو با پژوهش حاضر است. در فیلم های موردبررسی ازدواج صرفاً یک امر دوطرفه است و صرف رضایت دختر و پسر کفایت می کند و نقش و جایگاه والدین بسیار کم رنگ است و والدین با جملاتی نظیر، ((من با تصمیم تو مشکلی ندارم، تو می خواهی باهش زندگی کنی نه من، مخالفم چون دلیل خودم را دارم و به خودت مربوط هست))، ((مگه مادرمون ازدواج مجدد کرد به کسی مربوط بود، نه کسی حق نداره زنگ بزنه و بیارتش به مراسم خواستگاری))، ((میدونم همسنگ دخترم نیستی ولی انتخاب دخترمه)). خانواده ها هرگز قرار نیستند، شریک زندگی افراد برای ازدواج را انتخاب کنند، اما در امر ازدواج حتماً باید به نقش و جایگاه خانواده توجه داشت.

پنهان کاری و دروغ: در سریال های موردبررسی حتی تا آخرین قسمت سریال ما شاهد پنهان کاری و دروغ طرفین به همدیگر هستیم. پنهان کاری زوجین به یکدیگر، فرزندان به والدین و روابط دوستانه و اجتماعی افراد به

یکدیگر بود. مسئله مرتبط با این متغیر اعتماد افراد به یکدیگر است. شخصیت‌هایی به یکدیگر دروغ می‌گفتند که سال‌ها به یکدیگر اعتماد داشتند، روابط صمیمی با یکدیگر داشتند، مناسبات کاری درازمدت و رفت‌وآمدهای فAMILIARY داشتند که یک‌باره این افراد پنهان‌کار از آب درمی‌آیند و در بدترین نوع خود پنهان‌کاری اعضای خانواده نسبت به یکدیگر است. تکرار این قضیه در تمام سریال‌های مورد بررسی در درازمدت می‌تواند اعتماد در روابط را مورد تردید قرار دهد و با توجه به این نکته که اعتماد بنیادی‌ترین موضوع در تحکیم روابط خانواده است، بررسی اثربخشی گفت‌مان‌ها و اتفاقات فیلم از سوی متخصصان حوزه روانشناسی و جامعه‌شناسی خانواده ضروری است. در جهت این یافته [Aqababae \(2016\)](#)، دریافت در فیلم‌های اواخر دهه هشتاد کنش‌های جدلی و همراه با سوظن میان زن و مرد نمود می‌یابد و نوعی شکاکیت در روابطشان مستتر است. در همین راستا به نظر می‌رسد ادامه این کنش‌ها به فیلم و سریال‌های دهه نود هم رسیده است.

زندگی اشرافی: در تمام سریال‌های مورد بررسی به‌جز یک سریال (کرگدن) شاهد زندگی اشرافی و به‌دوراز واقعیت بودیم. دکوراسیون خانه، نوع پوشش، ماشین‌های مدل‌بالا، هدایای گران‌قیمت، مهمانی‌های مجلل، عروسی‌های مجلل، پیشنهادهای به‌دوراز منطق همگی حاکی از زندگی اشرافی در این گونه سریال‌هاست. داستان‌ها همه در خانه‌های لوکس و اشرافی اتفاق می‌افتد و بخش قابل توجهی از سریال در فضای اشرافی پیش می‌رود. نکته قابل توجه در این سریال‌ها این است، برگزاری مراسم‌های ازدواج (خواستگاری، عروسی)، تولد و مهمانی‌ها همگی در فضاهای لوکس و گران‌قیمت اتفاق می‌افتد و بیشتر امری تجملاتی در نظر گرفته می‌شود. هدف از برگزاری مراسم‌های آیینی، نزدیک شدن پیوند و صمیمیت افراد به یکدیگر است نه امری دست‌نیافتنی و به‌دوراز واقعیت که مخاطب هیچ‌گونه همزادپنداری نتواند با آن انجام دهد. لازم به بررسی است که آیا سبک زندگی معرفی این سریال‌ها با فرهنگ زندگی اکثریت جامعه ایرانی فاصله دارد و چه اثری بر ذهن و باور مخاطبان می‌گذارد آیا محتوی فیلم معیارهای ظاهری در ذهن مخاطب ارجحیت پیدا کند همچنین طبق نظریه استفاده و خشنودی، مخاطبان کم‌ویش به‌صورت فعال به دنبال محتوایی هستند که بیشترین خشنودی را فراهم کند ([Windal, Sigayers & Olson, 2009](#)). از این رو افراد هرچه قدر بیشتر احساس کنند که درون‌مایه واقعی، نیاز آنان را برآورده می‌کند احتمال اینکه آن درون‌مایه را انتخاب کنند بیشتر است. در همین راستا مهم‌ترین روش برای خشنودی خانواده‌ها توجه و اهمیت دادن به سلیقه‌ها و نیازمندی‌های آنان است. سفرهای گران‌قیمت و به‌اصطلاح لاکچری،

جذابیت و زیبایی در پوشش، لباس و آرایش، توجه به تنوع در چیدمان وسایل منزل و حتی نوع ادبیات و نوشتار موجود، ارائه اطلاعات جدید و منتشر نشده جذاب، همگی نمونه راهکارهای این سریال ها می تواند برای خشنودسازی و جذب مخاطبان هستند؛ و از همه مهم تر راه رسیدن به ثروت در این گونه سریال ها اغلب از راه نزول، ازدواج، آدم فروشی و قتل صورت می گیرد. فقرای سریال های نمایش خانگی نهایت تلاش خود را می کنند که از قَبَل مشکلات شخصیت های اصلی داستان که از طبقات متوسط رو به بالا هستند، به نوایی برسند و اصطلاحاً پولدارها را تیغ بزنند! در سریال عاشقانه ها شاهد فریب پیرمردی ثروتمند توسط دختری فقیر هستیم که به باور خود می خواهد از پولدارها انتقام بگیرد (Dadgostar, 2020)؛ که تأثیر آن بسیار قابل بررسی است.

عشق مثلثی: در تمام فیلم های مورد بررسی داستان ازدواج در بستر روابط یک زن و یک مرد شکل نمی گیرد و شخصیت های سریال در گیر یک مثلث عشقی در میان خود هستند. عشق مثلثی یکی از عوامل اصلی و جذابیت به حساب می آید. از این رو مخاطبان برای گره گشایی از رابطه میان آن ها هم که شده سعی می کنند حتی تماشای یک قسمت آن هم از دست ندهند. این فرمول، به عنوان جذب مخاطب، مدام در سریال ها تکرار می شود. نکته قابل توجه اینجاست که در کنار این مثلث عشقی، توهین و تحقیر کردن همدیگر، انتقام گرفتن، خشونت، تجاوز، جرم و جنایت، به اشکال مختلفی صورت می گیرد از این رو در سریالی مثل دل اعضای یک خانواده در دام این عشق مثلثی افتاده اند که تداوم این موضوع بی اعتمادی و گسست میان اعضای خانواده را در بلندمدت شاهد هستیم. در همین راستا (Jafari, Pirhadi & Bichranloo, 2017)، نیز در تحلیل درون مایه فیلم های مورد بررسی خود به وجود عشق مثلثی پی بردند که نتایج آن ها حاکی از این است که بیش از سی درصد از روایت های ازدواج در سینمای ایران، رد پای عشق متداخل یا مثلثی فراوان است. از این رو فروانی این متغیر در فیلم ها و سریال های حال حاضر ایران قابل مشاهده است.

در مجموع با بررسی و توضیح یافته های پژوهش می توان گفت، در این سریال ها مرز میان فردگرایی و جمع گرایی مشخص نیست. افراد در این گونه سریال ها مرزها خشک و تیره و تاری با خانواده هایشان دارند؛ که در درازمدت اثر سوئی بر مخاطبان می گذارند. همسران به صورت انفرادی به کارهای خود مشغول هستند و کمتر تعاملی میان آن ها برقرار است، از این رو ارتباطات زوجین از پایین ترین کیفیت برخوردار است. ارتباط میان فردی از نوع چهره به چهره میان زوجین وجود ندارد و موجب می شود فضای انفرادی، به جای فضای جمعی و عاطفی در

میان زن و شوهر حاکم شود. لازم به بررسی است که این سریال‌ها با ایجاد جذابیت‌های ظاهری و نوع متفاوت ارائه درون‌مایه به مخاطب می‌تواند باعث دگرگونی در باورها و ارزش‌های خانواده‌ها خصوصاً مخاطبین جوان خود شوند. تصاویری را که این سریال‌ها از خانواده نشان می‌دهند می‌تواند الگوهای افراد را از خانواده به کلی دستخوش تغییر سازد و سبکی نو از زندگی را ارائه دهد. سبکی که در آن فردگرایی، تزلزل نقش و جایگاه خانواده، عادی‌سازی خیانت، به نمایش کشیدن زندگی اشرافی و فاصله افراد با سبک زندگی خود است منجر شود. در این‌گونه سریال‌ها حتی تا قسمت آخر شاهد خشونت میان زوجین جوان (بیست تا چهل سال) و تنش و درگیری میان اعضای خانواده هستیم و کمتر شاهد صحبت‌های عاشقانه، فداکاری‌ها و ایثارها، تعهد به روابط، احترام و همدلی اعضای خانواده نسبت به هم و حل کردن صحیح مسئله میان آن‌ها هستیم و یا حتی کمتر شاهد رفتارهای مثبت ابرازی در میان خانواده‌ها هستیم. به عبارتی دیگر لازم به بررسی است که این سریال‌ها بیشتر خشونت را در ذهن مخاطبین خود تثبیت می‌کنند تا صمیمیت و رفتارهای حاکی از تعهد، به عبارتی دیگر این‌گونه فیلم‌سازی با فرایندهای جامعه‌پذیری سبک زندگی ایرانی ناهمخوانی دارد. روابط متفاوت و متضاد با فرهنگ جامعه ایران، برجسته کردن پاره‌ای از موضوعات، نمایش و اثرگذاری این برنامه‌ها امکان اینکه نظم و ثبات خانواده در درازمدت برهم بریزد امری به‌دوراز ذهن نیست و یا اگر خانواده‌های نابسامان است روند این نابسامانی شدت بگیرد. در جهت اثرگذاری و تأثیر این‌گونه سریال‌ها بر سبک زندگی جامعه ایرانی می‌توان به گزارش معاون امور اسناد هویتی سازمان ثبت‌احوال کشور در سال ۱۳۹۹، توجه کرد که ایشان به ده اسم پرطرفدار در میان خانواده‌های ایرانی اشاره کردند که در میان آن‌ها نام شخصیت‌های اصلی سریال (مانکن، دل) نیز وجود داشت (Borna News, 2020). جامعه ایرانی به دلیل غلبه فرهنگ شفاهی بر فرهنگ مکتوب، تلویزیون یکی از پربیننده‌ترین رسانه‌های جمعی است و نقش‌های متفاوتی را از آموزش، جامعه‌پذیری و انتقال فرهنگ تا توانایی تغییر اجتماعی ایفا می‌کند (Alavi, Mehdizadeh & Shakerinezhad, 2020). سریال‌ها به‌جای آنکه شیوه جدید زندگی مدرن، عبور از بحران‌ها و تعارض‌ها را نشان دهند، بیشتر مایل به به‌کارگیری نمایش فردگرایی، خشونت، مادی‌گرایی و زندگی اشرافی، لودگی به‌جای طنز، موضوعات زرد و استفاده از سوپرستارها برای فروش و جذب هر چه بیشتر مخاطبین خود هستند. باین‌وجود رسانه اثرات مثبت فراوانی دارد من جمله در سطح خانواده باعث افزایش بهبود روابط زوجین، روابط فرزندان و والدین و روابط میان فردی افراد، سطح آگاهی، افزایش مشارکت اجتماعی و غیره می‌شود. پژوهشگران تحقیق حاضر به‌عنوان پیشنهاد

برای حفظ بنیان خانواده از اثرات منفی رسانه‌ها تأکید می‌کنند باید آن‌ها مجهز به سواد رسانه‌ای شوند. افرادی که از سطح سواد رسانه‌ای نسبتاً بالایی برخوردار هستند به محض اینکه رسانه به‌طور تدریجی معنی زندگی را برای آنان تعریف می‌کند، رفتارها، احساسات و نگرش‌های آنان تغییر نمی‌کند چنین افرادی قادر خواهند بود به تدریج تعاریفی را که رسانه برای آن‌ها از دنیای اطراف ایجاد کرده را از میان ببرند و برنامه رسانه را با عقاید خود جایگزین کنند (Aarsand & Melander, 2016). به همین دلیل فیلم‌سازان به هنگام ساخت فیلم با موضوعات خانواده باید در پی افزایش سواد رسانه‌ای خود برآیند و همواره از یک گروه سلامت روان جهت ساخت فیلم‌های خود با موضوعات خانواده استفاده کنند که خواسته یا ناخواسته باعث شکل‌گیری سبک جدید زندگی ناهمخوان با فرهنگ ایرانی نشوند. در پایان نمی‌توان با قطعیت گفت، آسیب‌های وارده بر خانواده همگی متأثر از رسانه است، این پژوهش صرفاً توصیفی از واقعیت و درون‌مایه فیلم‌ها بر مبنای فراوانی متغیرهای ذکر شده در پژوهش بود؛ اما با توجه به مطالب گفته شده و استناد به نظریات مختلف رسانه نمی‌توان قدرت رسانه را دست کم گرفت و از آنجایی که اثر یک پیام بر مخاطب به سبب تکرار بی‌شمار آن پیام در گونه‌ها و ژانرهای متفاوت است و هم با توجه به ویژگی‌های شخصیتی عده‌ای از مخاطبان همچون عدم اعتماد به نفس و عزت‌نفس، عدم کنترل هیجانات خود، افرادی که فقدان مهارت‌های زندگی هستند، باید هنگام ساخت فیلم در هر نوع ژانر و موضوع، درون‌مایه سازنده و مؤثری را در نظر گرفت و امید است رسانه و علوم مرتبط با سلامت روان به توانند همسو و هماهنگ هم‌اتفاقات نوین و سازنده‌ای را برای مخاطبین خود در همه رده‌های سنی رقم بزنند.

محدودیت‌ها و پیشنهادهای پژوهش

با توجه به پژوهش‌های بی‌شمار و متعدد راجع به رسانه و اثرگذاری آن بر جنبه‌های مختلف خانواده، محققین پژوهش حاضر، پژوهشی که به بررسی درون‌مایه سریال‌های نمایش خانگی در خانواده پرداخته باشند موردی یافت نکردند لذا تعمیم نتایج باید با احتیاط اعمال شود از دیگر محدودیت‌های این پژوهش تعداد نمونه‌های اندک پژوهش به سبب تازگی این نوع از سریال‌ها در شبکه نمایش خانگی است و پیشنهاد می‌شود با توجه به فزونی مخاطبان سریال‌های شبکه نمایش خانگی، بررسی جدی درون‌مایه این سریال‌ها با توجه به متغیرهای پژوهش حاضر در گروه‌های سنی و با جامعه‌های آماری مختلف مورد بررسی و پژوهش قرار بگیرد. همچنین با توجه نتایج

پژوهش حاضر از یافته‌های آن می‌توان در جهت آموزش به خانواده‌ها و زوجین از منظری جدید با تأکید بر اثرات رسانه بر زندگی آن‌ها استفاده کرد.

اخلاق پژوهش

از آنجایی که روش انجام این پژوهش تحلیل درون‌مایه کمی بود و نمونه‌های این پژوهش سریال‌های نمایش خانگی بودند، از این‌رو تمام سریال‌ها مجوز پخش از سازمان فرهنگ و ارشاد اسلامی را داشتند.

مشارکت نویسندگان

در این مطالعه نویسنده اول، نگارش مقاله، جمع‌آوری داده‌ها و تحلیل داده‌ها را بر عهده داشت و نویسنده دوم، در نگارش مقاله و تحلیل داده‌ها مشارکت داشتند.

منابع مالی

این مطالعه با هزینه شخصی محققان انجام شد.

دسترسی به مواد و داده‌ها

در این پژوهش از سریال‌های نمایش خانگی استفاده شده. این سریال‌ها به آسانی در دسترس محققان قرار دارد.

تأیید اخلاقی و رضایت مشارکت‌کنندگان

از آنجایی که نمونه‌های این پژوهش شخص نبود بلکه سریال‌ها بودند از این‌رو تمام سریال‌های نمایش خانگی مورد مطالعه در این پژوهش همگی مجوز پخش از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی داشتند.

رضایت برای انتشار

نویسندگان از انتشار این مقاله رضایت کامل دارند.

تصریح درباره تعارض منافع

نویسندگان پژوهش حاضر تحت عنوان: آسیب‌شناسی سریال‌های نمایش خانگی بر خانواده اعلام می‌دارند که هیچ‌گونه تضاد منافع در نگارش این مقاله وجود ندارد.

سپاسگزاری

نویسندگان این مقاله از تمام افرادی که با نظرات خود سعی در ارتقا این مقاله از هر جهت داشتند کمال تشکر را دارند.

References

- Aarsand, P., & Melander, H. (2016). Appropriation through guided participation: Media literacy in children's everyday lives. *Discourse, Context & Media*, 12, 20-31. [Link]
- Abdollahi Nejad, A., Majlesi, N. (2018). Verbal Violence in Cyberspace A Case Study of Followers 'Comments on Iranian Artists' Instagram Pages. *Quarterly Journal of Modern Media Studies*, 5(13), 1-62. [Persian] [link]
- Abdolmaleki, M., & Azadeh, M., & Ghazinejzhad, M. (2016). The relationship between the use of global media and modern rethinking with the tendency to extramarital affairs among couples in Qorveh. *Family Research Quarterly*, 11(43), 322-309. [Persian] [link]
- Adineh, H. (2019). Record-breaking "Dell" series with 60 million minutes watched on the home show network, *vigiato.net*, December 24, Tuesday. [Persian] [link]
- Aqababae, E. (2016). Narrative analysis of how the family is represented in Cinema after the Islamic Revolution of Iran. *Iranian Journal of Sociology*, 16(4), 114-136. [Persian] [link]
- Aqababae, E. and Khadem al-Faqraee, M. (2017). Representation of family internal relations in five Iranian films of the 2001s. *Woman in Culture and Art*, 8(2), 171- 192. [Persian] [link]
- Alavi, M., Mehdizadeh, M., & Shakerinezhad, M. (2020). Representation of women in chadors in Iranian TV series. *Scientific Quarterly of Visual and Audio Media*, 13(29), 207-184. [Persian] [link]
- Alexopoulos, C., & Taylor, L. D. (2019). Your Cheating Cognition: Young Women's Responses to Television Messages about Infidelity. *Journal of Mass Communication and Society*, 23, 1-38. [link]
- Azar, M., & Sadatian, A. (2016). Marital issues and solutions, Tehran, Maand Shoma. [Persian] [link]
- Banihashemi, M., & Parviz, Gh. (2014). Representation of the family in the TV series (Rahe Tolani) and its comparison with national media policies in the media horizon. *Journal of lifestyle studies*, 2(6), 33- 52. [Persian] [link]
- Borna News (2020). The effect of the series Heart and Mannequin on the choice of girls' names, *Tnnews site*, 2020/8/19, 08:45. [Persian] [link]

- Brown, N., Mcllwraith, T., & Gonzalez, L. T. (2020). *Perspective: An Open Introduction to Cultural Anthropology*, American Anthropological Association, 2nd Edition. [\[link\]](#)
- Chauhan, R. (2020). Social Media and Society. *Our Heritage*, 68 (1), 1938-1951. [\[link\]](#)
- Dehghani, M., Aslani, K., Amanelahi, A., & Rajabi, G. (2019). The effectiveness of emotionally focused couples therapy based on attachment injury resolution model (AIRM) on increase forgiveness among the injured women with marital infidelity. *Family Counseling and Psychotherapy*, 1, 143- 160. [Persian]. [\[link\]](#)
- Demirsory, A., Dikener, O., & Karakoc, E. (2013). Axes Concept of Democratic Rethinking the Local Media. *Journal of International Scientific Publication: Media and Mass Communication*, Vol (2), 1314-8028. [\[link\]](#)
- Eghtesadonline. (2020). The most popular Mankan in the series, Eghtesadonline, March 5, Thursday. [Persian] [\[link\]](#)
- Emami, P., Hashemianfar, A., & Haghghatian, M. (2017). Explaining the Relationship between Media Expansion and Familyism. *Bi-Quarterly Journal of Women-Family Disciplinary-Social*, 5(1),5_19. [Persian] [\[link\]](#)
- Emine Koc, N., & Tunali, A. (2021). *Legitimization of Gender-Based Violence Through Media*. *Communication and Technology*, 17_36. [\[link\]](#)
- Eslamzadeh, B., Ismaili, M., & Kazemian, S. (2017). Qualitative analysis of the role of community renewal along with virtual media on family structure. *Quarterly Journal of Counseling Culture and Psychotherapy*, 8(31), 164-133. [Persian] [\[link\]](#)
- Farhang Sadid. (2020). a play that is not home, *Farhang Sadid*, Saturday, July 12th. [Persian] [\[link\]](#)
- Fathi, H. & Jafari, A.S. (2017). The relationship between media consumption and lifestyle changes. *Quarterly, Journal of Modern Media Studies*, 3(9), 222-255. [Persian] [\[link\]](#)
- Fathi, S., & Mokhtarpour, M. (2014). Investigating the Role and Impact of New Visual Media in Lifestyle Change (Case Study: Students of Tehran University of Science and Research). *Social Development Studies*, 6(2), 118-101. [Persian] [\[link\]](#)
- Ghadami, M. (2012). The Role of TV Programs and Parental Violence on Students' Violent Behavior. *Family and Research Quarterly*, 9(2), 96-125. [Persian] [\[link\]](#)
- Ghaffari, D., Seidi, M., & Rezaei, Kh. (2015). The effect of satellite in marriage instability, the mediating role of religiosity and positive attitude towards the

- opposite sex. *Islamic Research Journal of Women and Family*, 5(8), 19-5. [Persian] [[link](#)]
- Ghasemi, H., Kashkar, S., Rasekh, N., and Karami, A. (2018). *Manual of content analysis of communication messages*, Tehran: Andisheh Ara. [Persian] [[link](#)]
- Harisaj, H., Oghli, M., Isainejad, A., & Qazi, M. (2012). Investigating the Effects of Media Consumption on the Social Identity of Isfahan University Students. *Journal of Applied Sociology*, 23, 92-75. [Persian] [[link](#)]
- Hormozzadeh, M., Salavatian, S., & Ghasemitbar, AH. (2018). Representation of Family Relations in the Four Seasons of Paytakht TV Series. *Family Research Quarterly*, 14(53), 7-22. [Persian] [[link](#)]
- Hosseini, S., Jalali, M., & Kakavand, A. (2020). Affective and Sexual Relationship, Marital Commitment and Internet Extramarital Relationships: Structural Equation Modeling. *Journal of Family Research*, 16(1), 39-53. [Persian] [[link](#)]
- Jafari, A., Pirhadi, M., & Bichranloo, A. (2017). Representation of Marriage in Iranian Cinema. Cultural-Educational. *Quarterly of Women and Family*, 12 (40), 104_83. [Persian] [[link](#)]
- Jan Bozorgi, M. (2019). *Premarital counseling, principles, principles, and practical strategies*, Qom: seminary and university research institute. [Persian] [[link](#)]
- Karimi, F. (2009). A Study of Types of Verbal Violence and Its Causing Factors from the Perspective of Students and Teachers. *Journal of Criminal Law*, 2(2). [Persian] [[link](#)]
- Karimian, K., Parsamehr, M., & Afshani, A. (2018). The relationship between the use of virtual social networks and social isolation in between Female high school students in Shahrekord. *Quarterly Journal of Family and Research*, Vol (16), No (9). 83_100. [Persian] [[link](#)]
- Karsay, K., Trekels, J., Eggermont, S., & Vandenbosch, L. (2020). "I (Don't) Respect my Body": Investigating the Role of Mass Media Use and Self-Objectification on Adolescents' Positive Body Image in a Cross-National Study. *Journal of Mass Communication and Society*, V(24), 57_84. [[link](#)]
- Kashani, M., & Farashi, Z. (2018). *Media and Information Literacy*. Family and Lifestyle, 2nd International Conference on Family Media and Information Literacy. [Persian] [[link](#)]

- KavehFarsani, Z., Safi, S., & Bahmani, A. (2019). Introductory in family counseling with Islamic-Iranian culture-based approach. *Family Counseling and Psychotherapy*, 1, 49- 74. [Persian] [[link](#)]
- Khorasan newspaper. (2019). *Mizan Online site*, November 20, 17:45. [Persian] [[link](#)]
- Kediehor, C, Williams, A., & Ohikhena, Patrick, & Robert, E. (2020). The Mass Media, Whistle Blowing Laws, and Corruption in Nigeria. *International Journal of Recent Innovations in Academic Research*, 4(2), 1-13. [[link](#)]
- Lopez, A. G., & Cuarteros, K. G. (2020). Exploring the effects of social media on Interpersonal communication among family members. *Canadian Journal of Family and Youth*, 12(1), 66-80. [[link](#)]
- Malmir, M., Mahmoudian, A., & Riahi, A. (2017). The role of visual media in the prevention and occurrence of violent crime. *Quarterly Journal of Crime Prevention Studies*, 12(46). [Persian] [[link](#)]
- Manzom. ir. (2019). Introduction and review of the Kargadan home Show network series, *Manzom.ir*. [Persian] [[link](#)]
- Matin, H., Akhavan Gholami, M., & Ahmadi, A. (2019). The effectiveness of emotion regulation teaching on the parent_child interaction and those mothers that have to learn disabilities children. *Journal of Learning Disabilities*, Vol (8), No (1), 70_ 89. [Persian] [[link](#)]
- Matin, H., & Hayati, M. (2018). The effectiveness of IMAGO therapy group training on defensive mechanisms and Women's Problems. *Journal of Quarterly of Counseling Culture and Psychotherapy*, Vol (8), No (32), 63_ 87. [Persian] [[link](#)]
- McQuail, d. (2009). *An Introduction to the Theory of Mass Communication*, Ejlali, P., Tehran: Institute of Culture, Art and Communication. [Persian] [[link](#)]
- Mehrabi, d. (2019). The place of family in media literacy research in Iran: A systematic review. *World Media Journal*, 14(1), 128-112. [Persian] [[link](#)]
- Mehdizadeh, M. (2018). *Media Theories, Common Thoughts, and Critical Perspectives*, Tehran: Hamshahri Publications. [Persian] [[link](#)]
- Mehdizadeh, M., & Khashei, R. (2018). The role of media in choosing health-oriented lifestyles with an emphasis on media consumption of Tehran citizens. *Journal of Communication Research*, 25(2), 78-51. [Persian] [[link](#)]
- Mousavi, S., & Firooz Rad, F. (2015). Investigating the relationship between the amount and manner of using mass media with the lifestyle of the citizens of Tabriz, *Sociological Studies*, 7(28), 39-25. [Persian] [[link](#)]

- Namnak.com. (2017). Review of romantic series from several perspectives, *Namnak.com*, June 29, Thursday. [Persian] [[link](#)]
- Namnak.com. (2018). Mamnoee Series The best-selling series of home shows, *Namnak.com*, November 16, Friday. [Persian] [[link](#)]
- Negash, S., & Morgan, M. L. (2015). A Family Affair: Examining the Impact of Parental Infidelity on Children Using a Structural Family Therapy Framework. *Contemp Fam Ther* 38,198_209. [[link](#)]
- Nemati Anar Ki, D., & Khatibzadeh, S. (2016). Investigating the Impact of Satellite Network Capital on Women's Satisfaction in Marital Relationships. *Journal of Cultural Protection of the Islamic Revolution*, 5(11), 31-61. [Persian] [[link](#)]
- Novichikhina, E. v., & Romanova, E., V. (2019). Attracting the Youth to a Healthy Lifestyle through Mass Media, Advances in Social Science. *Education and Humanities Research*, 396, 416-418. [[link](#)]
- Parvin, Kh., Khalilzadeh, M., & Farjopour, A. (2016). Cultural-legal study of the moral damages caused by the media on the institution of the family. *Two scientific-research quarterly journals of religion and communication*, 22(2), 23-5. [Persian] [[link](#)]
- Pertierra, A. C. (2020). The television families of Mexico and the Philippines: dynasties caciques in transpacific media cultures. *Journal of Media. Culture & Society*, 42(2), 136 -141.[[link](#)]
- Petani, R., & Brcic, M. K. (2014). Family Environment, Communication, and Media Education. *Journal of Perspectives of Innovations Economics and Business*, 14(3), 132-142.[[link](#)]
- Pravin, A., Baviskar, C. P., Labhane, H. R., & Nikam. (2021). Impact of violent television serial on aggression among adolescents: psychosocial study. *International Journal of Community Medicine and Public Health*, 8(4), 1773-1777. [[link](#)]
- Radio Dialogue (1398). Home show network has a turnover of about 200 billion tomans, *Radio Goftgoo website*, 2019/6/30, 09:48. [Persian] [[link](#)]
- Rahmani, Gh., Vahida, F., & Ismaili, R. (2016). A study of cultural changes due to the use of satellite media in the field of family values. *Two Scientific-Research Quarterly of the Cultural Revolution of the Islamic Revolution*, 6(13), 1-32. [Persian] [[link](#)]
- Roustaei, M., Zaraati, F., Pourakbaran, A., & Rajabzadeh, Z. (2015). Investigating the Impact of Emerging Media (Internet, Satellite, and Mobile Phones) on

- Couples' Emotional Infidelity and the Factors Affecting It, *Third International Conference on Psychology and Educational Sciences*, 23-419. [Persian] [[link](#)]
- Schonian, S. (2013). *Perceptions and Definition of Infidelity: A Multimethod Study*, paper 2026. [[link](#)]
- Schultz, D., & Schultz, S. (2017). *Personality Theories*, Seyed Mohammadi, D, Tehran: ed. [Persian] [[link](#)]
- Singh, O., & Pandey, N. (2018). Role and Impact of Media on Society: A Sociological Approach whit Respect to Demonetisation. *International Journal of Research in Humanities. Arts and Literature*, 5(10), 127-136. [[link](#)]
- Soltani Gerdfaramarzi, M., & Mohammadi, F. (2013). Consumption representation methods in construction films. *Culture Strategy*, 6(24), 31_63. [Persian] [[link](#)]
- Tabrizi, M. (2019). Mediatization of Everyday Life and Family Health. *Quarterly Journal of New Media Studies*, 5(18), 202-167. [Persian] [[Link](#)]
- Tavakoli, M., & Shahzani, A. (2018). Analysis of the effect of media power on the lifestyle of border villagers (drainage) of Sistan. *Two scientific-research quarterly journals of soft power studies*, 17(16), 228-208. [Persian] [[link](#)]
- Windal, S., Sigayers, B., & Olson, J. (2009). *Application of communication theories*, Dehghan, A. Tehran: Sociologists. [Persian] [[link](#)]